

T

T

3044

T 3044.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

2105 0296

Handwritten signature

PRINCESSEHOF

1917—1924.

OVERDRUK UIT HET VERSLAG VAN DE GEMEENTE
LEEWARDEN OVER HET JAAR 1924.

PRINCESSEHOF.

1917—1924.

Op 31 Augustus 1917 is het Princessehof als museum voor het publiek geopend.

Daar er gevaar dreigde dat dit belangrijke gebouw aan handelsdoeleinden zou worden opgeofferd, besloot de gemeenteraad, onder leiding van den toenmaligen burgemeester mr. J. A. N. Patijn, dit huis van de erven van den oud-burgemeester P. Lyclama à Nijeholt over te nemen.

Het tegenwoordige gebouw, dat in de 17e eeuw, als afzonderlijke patricische woonhuizinge, zijn thans nog bestaanden voorgevel heeft gekregen, maakte in de 18e eeuw het middenstuk uit van de residentie van Prinses Maria Louise van Hessen Cassel douairière van den Frieschen Stadhouder Johan Willem Friso.

Uit dien tijd (1729—1765) dateeren zeker: de voor de zolderverdieping aangebrachte verhooging van den gevel, de versiering van de tuinkamer met goudleer-behang, rococo-plafond, verschillende schoorsteenmantels en deuren paneelversieringen in barokstijl, thans nog in het gebouw aanwezig.

In de 19^e eeuw had het huis echter inwendig vele stijllooze veranderingen ondergaan, doch in het begin van de 20^e eeuw was het door den toenmaligen bewoner jhr. mr. P. A. J. van den Brandeler gerestaureerd en had het als patricisch woonhuis nieuwen luister gekregen.

Toen het echter als museum zou worden ingericht moest

het inwendig een geheele verbouwing ondergaan. Gelijkvloers konden de beide groote vertrekken rechts van den gang blijven bestaan, evenals de voorkamer ter linkerzijde. Aan dit laatste vertrek kon door het wegbreken van schotwerk een vierde tentoonstellingszaal worden toegevoegd; terwijl de vertrekken in den achteruitbouw en de zich daaronder bevindende kelderverdieping als woonruimten voor den concierge en bergplaatsen voor het museum in gebruik konden worden genomen.

Op de eerste verdieping werden aan de voorzijde door het wegbreken van schotten een groote en kleine tentoonstellingszaal en aan de achterzijde op gelijke wijze twee tentoonstellingszalen gemaakt. Met de bestaande rechter achterkamer werden hier boven dus vijf goed verlichte museum-vertrekken verkregen. De boven deze verdieping zich bevindende en over het geheele huis uitstreckende zolder-ruimten bleven onveranderd en vinden voorloopig een nuttige bestemming als depot. Deze ruimten bieden een uitstekende gelegenheid voor latere uitbreiding. Van den beginne af aan zijn de vijf zalen op de eerste verdieping ingenomen door het museum van Indonesische en Chineesche kunst.

In de rechter achterkamer zijn speciaal tentoongesteld voorwerpen van Chineesche kunst en kunstnijverheid, terwijl de beide zalen ter linkerzijde gewijd zijn respectievelijk aan Chineesche ceramiek en Hindoe-beeldhouwwerken.

Aan de voorzijde zijn in de kleine zaal Indische wapens en koperwerk opgesteld, terwijl de groote zaal hoofdzakelijk gewijd is aan weefsels, vlechtwerk, pottenbakkerswerk, lijfsieraden en andere voorwerpen van Indische kunstnijverheid.

Door een gelukkig contract, aangegaan met de te Leeuwarden reeds sedert bijna drie kwart eeuw gevestigde Maatschappij van Schilder- en Teekenkunst, konden de beide zalen ter linkerzijde gelijkvloers worden bestemd voor de door deze en eenige verwante vereenigen georganiseerde tentoonstellingen van kunst en kunstnijverheid.

Waar deze tentoonstellingen gehouden worden van October tot April, werden deze zaaltjes in de zomermaanden benut voor het inrichten van tentoonstellingen van tot de museumverzameling behorende Chineesche en Indische voorwerpen, die 's winters in depot waren geplaatst.

De beneden tuinkamer die, met zijn geschilderd gond-

leerbehang, rococo plafond, barokschoorsteenmantel, -spiegel, -deuren en paneelwerk en boven den schoorsteen geplaatst schilderstuk van Hendrik Casimier II in fantastisch z.g.n. Romeinsch costuum, het best haar oorspronkelijk 18° eeuwsc cachet had behouden, werd met in bruikleen verkregen meubelen uit dien tijd aangekleed. Behalve als museumzaal werd dit vertrek van tijd tot tijd gebruikt voor het houden van kleine vergaderingen.

De beneden voorkamer rechts, waar enkel nog maar de zware barok- of Lodewijk XIV schoorsteenmantel en -spiegel een herinnering aan vroegere grootheid uitmaakte, bleef bij de opening van het museum in 1917 voorloopig afgesloten. In 1922 kon echter ook dit vertrek aan de reeks voor het publiek toegankelijke zalen worden toegevoegd.

Deze kamer is toen verfraaid met het 18° eeuwsc goudleerbehang en vele meest 18° eeuwsc meubelen, portretten, porcelein en andere zaken, welke het in 1882 afgebroken buiten Friesma-State te Idaard hadden versierd.

Mejuffrouw H. Lobry van Troostenburg de Bruijn schonk deze met veel piëteit door hare zuster Maria Agneta Isabella bewaarde voorouderlijke antiquiteiten aan de gemeente. Om de kamer zooveel mogelijk tot een stemmig geheel te maken voegde de schenkster aan de oude meubels toe eenige daarbij passende stoelen, tafels en uitstalkasten door een modern kunstnijvere ontworpen naar en bedoeld als harmonieerende met 18° eeuwsc meubels. Het daardoor verkregen geheel geeft een indruk van een voornaam interieur van een State op het Friesche platteland in de 18° eeuw.

Ter herinnering aan de vroegere eigenaren draagt ze den naam van Bergsma-Lobry de Bruijn kamer.

In een voor het publiek afgesloten vertrekje is ondergebracht een collectie boeken, uitsluitend omvattende „oude buiten-Europeesche reisbeschrijvingen“.

Deze collectie behoort grotendeels aan het Friesch Genootschap voor Geschied-, Oudheid- en Taalkunde, aangevuld met eenige soortgelijke werken uit particulier bezit.

Een op fiches geschreven catalogus van deze bibliotheek wordt bewerkt door mej. E. Pull onder leiding van dr. S. A. Waller Zeper en is nagenoeg gereed. Het is de bedoeling deze bibliotheek - zoodra de catalogus er van geheel gereed is - aan de gemeente in bruikleen af te staan.

Daarna kunnen maatregelen worden genomen om ze voor het publiek toegankelijk te maken.

De zolderverdieping kon in 1922 dienstbaar gemaakt worden om aan den heer G. Bosch een onderkomen te verschaffen voor zijne verzameling opgezette vogels en andere natuurhistorische voorwerpen van Frieschen bodem. Hierdoor werd de mogelijkheid geschapen om aan deze verzameling een blijvend bestaan te verzekeren, waarvoor sindsdien is opgericht de vereeniging „Het Friesch Natuurhistorisch Museum”.

Waar het Princessehof geen blijvende expositieruimte voor deze verzameling kon afstaan is ze in 1924 overgebracht naar de daarvoor bij uitstek geschikte bovenverdieping van de Middelbaar Technische school.

De groote voorzolder wordt thans ingenomen door eene uit verscheidene duizenden exemplaren bestaande verzameling van oude muurtegels. Het is de bedoeling om, wanneer tijd en gelegenheid daarvoor zijn aangebroken, voorstellen te doen om deze voor dat doel uitnemend geschikte ruimten, als tentoonstellingszaal voor deze collectie te doen ombouwen. Het Princessehof zou daardoor een op dit gebied zeer belangrijke bezienswaardigheid rijker worden.

Museum van Indonesische en Chineesche kunst.

De geschiedenis van het ontstaan van de verzamelingen is, voor dengenen die daarin belang stelt, gemakkelijk na te slaan in de in 1906 samengestelde gids van de Indische Verzameling te Bergum en in de in 1917 uitgegeven gids van de collectie in het Princessehof.

Dat de oorspronkelijke verzamelaar, de te Bergum geboren oud-Indische onderwijzer Anne Tjibbes van der Meulen, die thans te Rome woont, ook na de schenking van de verzameling aan de gemeente Leeuwarden in 1916 aan deze een goed hart blijft toedragen, kan uit de latere aanwinsten voldoende blijken.

De opstelling der verzameling in 1917 geschiedde, wat de groote voorzaal - waar voornamelijk de voorwerpen van Indische kunstnijverheid zijn geplaatst - betreft, door mevr. Sikkes-Zeverijn en wat de andere zalen - waarin de Chineesche-, de Hindoe-, de porcelein-, de wapens- en de koperafdeelingen zijn opgesteld - betreft, door den heer

Herman F. E. Visser te 's-Gravenhage, in samenwerking met den conservator.

In de ceramiek-afdeeling zijn aan het oorspronkelijk fond van de verzameling verscheidene stukken uit particulier bezit in bruikleen toegevoegd. Behalve enkele verschikkingen en toevoegingen is de oorspronkelijke rangschikking van 1917 gelijk gebleven.

Het doel van de verzameling is om goede dingen van Indische en Chineesche kunstnijverheid door een aesthetische opstelling in een rustige omgeving goed te doen uitkomen. Naar volledigheid is niet gestreefd, terwijl bij het verzamelen ethnografische belangrijkheid geen of een slechts ondergeschikte rol heeft gespeeld.

Wat de Chineesche ceramiek betreft is er vooral naar gestreefd om zooveel mogelijk verschillende tijdperken, stijlen en technieken te laten zien. Waar alle andere openbare porcelein-verzamelingen in Nederland (speciaal ook die in het Friesch Museum) samengesteld zijn uit wat door de Oost-Indische Compagnie in de 17^e en vooral in de 18^e via Batavia—Amsterdam aan Chineesch en Japansch porselein in Europa werd ingevoerd, is in het Princeshof speciaal ook opgesteld Chineesche ceramiek, gemaakt voor de inboorlingen in onzen Archipel. Een belangrijk deel daarvan dateert van vóór de eerste tochten der Hollanders naar Indië, dus vóór 1600.

Van het overgrootste deel en in allen geval van alle belangrijke stukken van de oorspronkelijke verzameling bestaan omschrijvingen en aantekeningen omtrent herkomst, terwijl de meeste voorwerpen in aansluiting met die aantekeningen genummerd zijn.

Waar het verzamelen der voorwerpen over vele tientallen jaren is verdeeld en onder verschillende omstandigheden is uitgevoerd, is in een en ander echter geen vast systeem gevolgd.

Het zal noodig zijn - om zoodra daarvoor tijd en gelegenheid beschikbaar zijn - een naar een vast systeem opgestelde inventaris en een daarmee overeenstemmende nummering der voorwerpen uit te voeren. Deze inventaris moet dan tevens den leiddraad vormen, aan de hand waarvan de op de verschillende stukken toepasselijke aantekeningen zijn na te slaan.

Sinds 1917 zijn de volgende aanwinsten verkregen:

In 1918: van den heer L. W. Smit te Visvliet 2 klewangs, 2 krissen en 2 pieken.

Van mej. G. Cannegieter te Hallum een model van een prauw, van mej. C. M. Rinia van Nanta alhier een kris in een gedreven gouden schede en van de dames Zevenhuizen alhier een stuk boutsnijwerk (fragment).

In 1920 van den heer R. J. Scholtens alhier 1 klewang, 4 krissen en 7 pieken, in 1921 van mej. de wed. J. de Hoo alhier een prauw gemaakt van kruidnagelen, in 1922 van den heer W. W. Buma te Parijs een kom van Chineesch porselein (z.g.n. Ting Yao uit den Sung-tijd), van mevr. de wed. en erven van den heer A. Limburg alhier diverse ethnografica, w.o. Sangireesche mannenhoed, weefsels en manden van bladeren gevlochten, Timoreesche mannenhoed uit bamboe gevlochten, sarong van geklopte boomschors en hoofddoek, beiden uit Midden-Celebes, 2 afgodsbeeldjes van de Mentawai-eilanden en diverse voorwerpen in miniatuur uit de Minabassa, in 1923 van mevrouw Waringa alhier een paar Chineesche muiltjes en een handtaschje, van mej. E. M. J. Ypey in den Haag een doos met in miniatuur nagebootste gereedschappen van den Javaanschen landbouwer, van mevr. de wed. Folkertsma 4 gendis afkomstig van Bali, een boog en pijlkoker van Nieuw Guinea en in 1924 van den heer Joh. Kuiken te St. Anna Parochie, 1 kris met schede, Japansch opiumpijpje, 1 gevlochten hoed en een stel Indische prenten (ingebonden).

In bruikleen ontving het museum:

van mr. J. de Vries van Doesburgh te 's Gravenhage een glazenkast en twee stellen ieder van 5 stuks blauw Chineesch porselein (18^e eeuw), resp. hoog 53 en 57 c.M.;

van den heer E. Sigal te Amsterdam een metalen gong (middellijn 80 c.M.) afkomstig uit Atjeh, van den heer Reinier D. Verbeek verscheidene stukken ceramiek en van den heer A. Tigler Wijbrandi te Hilversum een tafel met marmeren blad op gebeeldhouwden voet in den Barok-stijl, zooals die in het begin der 18^e eeuw door Daniël Marot in Nederland werd ingevoerd. Dit stuk, dat in de Molukken werd aangetroffen, is zeker van Europeesch maaksel en in de 18^e eeuw in Indië ingevoerd; van denzelfde een met koper beslag versierde kast, afkomstig uit Korea.

In hetzelfde tijdvak ontving het museum buitendien nog een tweetal omvangrijke aanwinsten.

In 1922 schonken de oud-Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië Z.E. mr. J. P. graaf van Limburg Stirum en zijne echtgenoot, geboren jonkvrouwe van Sminia, diverse voorwerpen, voornamelijk van Borneo, Bali en Celebes, welke H.Ed. op reizen door den Archipel van Inlandsche grooten ten geschenke hadden ontvangen. Een uitvoerige omschrijving van deze schenking gaf ik in de Leeuwarder Courant van 19 September 1922, blad drie.

In het bijzonder kunnen genoemd worden:

Eenige ornamentaal opgevatte uit hout gesneden neushoornvogels, afkomstig van een Dajakschen stam. Prof. Hein (Die bildenden Künste bei den Dajaks auf Borneo) geeft hiervoor den inlandschen naam „Knjalan” aan en zegt dat deze voorwerpen een rol speelden bij de feesten, die na goed geslaagde koppensnellers-tochten werden gehouden. Ze geven evenals eenige versierde schilden een hoogen dunk van het sterk ontwikkelde gevoel voor zuiver ornament bij deze Dajak-stammen.

Ook een mannen-baadje van gekleurd kralenwerk en eenige weefsels, door de Dajaksche vrouwen aan den Landvoogd bij een bezoek „van den lijve” geschonken, zijn van Borneo afkomstig.

Van Bali herkomstig was de op bladeren van den Lontarpalm gegrifte rede, die de Stedehouder van Karang-asem namens Regenten en aanzienlijken van Zuid-Bali in 1918 bij het bezoek van den Gouverneur-Generaal heeft uitgesproken, evenals ook eenige gesneden houten beeldjes.

Eenige blaadjes en doosjes van kleurig vlechtwerk waren een geschenk van de Datoe (vorstin of zelfbestuurster) van Tanette op Celebes uit 1921.

Voor al, waar verscheidene in deze schenking begrepen voorwerpen ornamentale waarde hebben, vormen ze voor de verzameling zeer gewenschte aanwinsten.

In 1921 kwam de verzamelaar A. Tj. van der Meulen voor de vierde maal uit Indië naar Nederland terug. Wat hij in 1906, 1910 en 1915 uit Indië had medegebracht vormde van den beginne af aan de hoofdverzameling van het museum, deels in eigendom, deels in bruikleen, (zie de gids 1917, bladz. 83 en 84). Ook wat van der Meulen in 1921 aan belangrijks uit Indië meebracht kon als vast bruikleen aan de verzameling worden toegevoegd.

Behalve uit eenige stukken koperwerk bestond deze aan-

winst hoofdzakelijk uit een groep Hindoe-beeldhouwwerken en een groep ceramiek. Voor zoover de plaatsruimte dit toeliet zijn deze aanwinsten in de diverse museumzalen opgesteld.

De groep ceramiek bestaat hoofdzakelijk uit potten van verschillende afmetingen, zelfs tot 1 meter hoogte

Ze hebben nagenoeg alle een buikig, gedrongen model met korten hals en op de schouders meerdere kleine oortjes met nauwe openingen. Vele dezer voorraadspotten zijn echte brons-imitaties, versierd met eenkleurige donker-bruine, of gele, soms ook helderder gekleurde, glazuren. Vaak is het onderste gedeelte van den pot ongeglazuurd gebleven en is het glazuur in druppels of strepen daarop afgezaakt. Versieringen zijn in relief, of ingekrast onder de glazuur aangebracht. Blijkbaar werden ze door de inboorlingen van den Indischen Archipel van de Philippijnen af tot op Sumatra toe gevraagd en werden ze uit Zuid-Chineesche en Achter-Indische havens door de Chineezzen in hunne jonken aangevoerd.

Tot voor korten tijd werden ze uitsluitend gezien uit een ethnografisch standpunt en werden ze alleen in dat verband door de schrijvers vermeld.

In 1912 werd op deze ceramiek de aandacht gevestigd door Fay-Cooper Cole in een rijk geïllustreerde uitgave van het Field Museum of National History te Chicago, onder den titel „Chinese pottery in the Philippines”.

Sindsdien worden ze in de nieuwste handboeken (o. a. Pottery & Porcelain by Emil Hannover, in het Engelsch overgezet door Bernard Rackham) en Museum Catalogi (British Museum Guide to the pottery & porcelain of the far east 1924) als afzonderlijke groep aangeduid.

De deskundigen houden het er voor, dat ze herkomstig zijn uit nog onbekende pottebakkerijen in Zuid-China

Reeds in de 17^e eeuw werden ze door de Hollanders in Indië opgemerkt en naar de Achter-Indische uitvoerhaven Martaban genoemd en zelfs als fabrikaat van daar beschreven. Zoo lezen wij in de „Vervareljke Schipbreuk van 't Oost-Indisch Jacht Terschelling onder het land van Bengale” in 1661 (3^e druk Amsterdam 1685):

„In Martavan worden zekere groote potten of aerde vaten „gemaakt, Martavanen genaemt: welker eenige twee pypen „houden.

„Men gebruikt deselve seer veel door geheel Indiën, om

„water, olye en wyn in te doen, waar over sy ook seer in „Portugael begeert syn om op de schepen te gebruiken die „naar Indië gaan.”

Deze, door vele belangrijke en fraaie exemplaren in het museum vertegenwoordigde groep, is een nadere bestudeering overwaard.

Tentoonstellingen.

In de benedenzaaltjes zijn door de Maatschappij van Schilder- en Teekenkunst achtereenvolgens tentoonstellingen gehouden van de volgende kunstenaars, te weten:

In 1917: Tjipke Visser (beeldhouwwerk).

In 1918: Jan Mankes en Broedelet, *) Vet (ceramiek), Maurice Sijs, E. Ydema en Ids Wiersma, Ph. van Asperen, Van Hoytema, Van Schaik en Joh. Elsinga.

In 1919: Piet van der Hem, Ype Wenning, Westerman, Wenckebach, G. Jonker, W. A. Grondhout (etsen), Geesje Beekhuis, Toon de Jong (teekeningen en etsen).

In 1920: Paul Bodifé, Froukje Wartena, Joh. Elsinga, mevr. Reuchlin—Lucardie, Andries Verleur, E. Ydema.

In 1921: H. Heijenbroek, Piet van der Hem en Willy Sluiter, Duitsche schildersgroep, J. van der Sloot, Frau dr. Emma Bormann, G. C. Haverkamp, Ph. van Asperen en Joh. Elsinga.

In 1922: Tjerk Bottema, Groninger Kunstkring de Ploeg, C. J. Lanooy (ceramiek), Marie Wandscheer, Kees van Urk (litho's), R. ten Klooster (houtsnedes).

In 1923: W. van der Does, tentoonstelling van Stillevens van oude en moderne meesters uit particulier bezit, ter herdenking van het 70-jarig bestaan van de Maatschappij, G. Stegeman, W. O. J. Nieuwenkamp (etsen), E. Ydema en J. Beeling.

In 1924: Leo Gestel, J. Nieuweg, F. van Schagen, Edzard Koning, Schildersgroep de onafhankelijken, Dingemans en mevr. Dingemans—Numans.

Buitendien verleende de Maatschappij in hare zaaltjes gastvrijheid aan de vereenigen: Kunst aan Allen, Studieclub van typographen en Friesch Natuurhistorisch Museum voor verschillende tentoonstellingen meest op kunstnijverheidsgebied.

*) Voor zoover niet anders gemeld waren het exposities van schilderijen en teekeningen.

Financiën.

Door de Gemeente werd uitgegeven ten behoeve van den aankoop en inwendige verbouwing van het Princessehof in 1917:

Koopsom	f 25,000.—
Verbouwingskosten	" 1,937.80
Meubileering	" 346.77 ⁵
	<hr/>
	f 27,284.57 ⁵

Hiertegenover werd ontvangen aan bijdragen:

van de Vereeniging tot bevordering van Vreemdelingen- verkeer alhier	f 500.—
van N.N.	" 500.—
door bemiddeling van het Friesch Genoot- schap voor Geschied-, Oudheid- en Taalkunde	" 3,386.47 ⁵
	<hr/>
	f 4,386.47 ⁵

De overbrenging, opstelling en inrichting van het Museum van Indonesische en Chineesche Kunst vroeg een uitgave van f 1000.—, welke echter geheel uit particuliere bijdragen kon worden bestreden.

De jaarlijksche dienst van gebouwen en verzamelingen gaf de volgende bedragen:

ONTVANGSTEN.

	over 1923	over 1924
Jaarlijksche subsidie door het Rijk	f 500.—	f 500.—
Jaarlijksche huur van de Maatschappij van Schilder- en Tee- kenkunst	" 150.—	" 150.—
Opbrengst entréekaarten	" 239.10	" 253.30
	<hr/>	<hr/>
	f 889.10	f 903.30

UITGAVEN.

	over 1923	over 1924
Jaarwedde van den concierge	f 1,525.—	f 1,500.—
Verlichting, verwarming en schoonhouden van het gebouw	„ 475.81	„ 549.41
Onderhoud van gebouwen en meubilair	„ 973.76	„ 944.63
Diverse uitgaven	„ 469.59*	„ 586.97*
	<hr/>	<hr/>
	f 3,444.16	f 3,581.01

Van de ontvangen entréegelden werd aan den conservator de helft afgestaan als een afzonderlijk fonds voor aanwinsten ten behoeve van het museum.

Dit fonds bestaat thans uit:

bijdrage van de gemeente uit de entréegelden	f 883.42
gekweekte rente	„ 97.68
rentelooze toezegging uit anderen hoofde	„ 2,226.95
	<hr/>
	f 3,208.05

Er zijn nog geen uitgaven ten laste van dit fonds gebracht.

Uitgaven en ontvangsten ten behoeve van de gids, prentbriefkaarten, bureaunkosten en dergelijke worden geadmini-
streerd buiten bezwaar van de gemeentekas.

Diverse gegevens.

Het Princessehof is voor het publiek geopend van 1 Mei tot 1 October 9—12 en 1—5 en van 1 October tot 1 Mei 9—12 en 1—4 uur, Zondags 12—4 uur, Maandags gesloten.

De toegangsprijs voor het museum bedraagt 25 cent per persoon, op Nieuwjaarsdag, Hemelvaartsdag en Koninginneverjaardag 10 cent per persoon. Scholen en gezelschappen betalen 10 cent per persoon, terwijl bovendien knipkaarten geldig voor 8 bezoeken verkregen kunnen worden à f1.— en persoonlijke jaarkaarten à f2.50.

* Alleen deze laatste uitgaven stonden onder contrôle van den conservator.

Het Princessehof werd bezocht in de jaren:

1917 door	702	personen
1918 "	1698	"
1919 "	3137	"
1920 "	3068	"
1921 "	2549	"
1922 "	2291	"
1923 "	3252	"
1924 "	4391	"

Van de opening in 1917 af heeft in het Princessehof als conciërge gefungeerd W. Keikes, die speciaal, wat het schoonhouden van gebouw en verzameling betreft, ter zijde werd gestaan door zijne vrouw A. Keikes—Miedema.

De netheid en reinheid van de aan hunne zorg toevertrouwde voorwerpen liet niets te wenschen over.

De ondergeteekende heeft eveneens van den beginne af het beheer van de in het Princessehof bewaarde verzamelingen op zich genomen.

De afdoening van de loopende zaken, in dit verslag omschreven, de correspondentie en het geven van inlichtingen aan bezoekers en belangstellenden kon door den conservator voldoende worden waargenomen.

Voor het in studie nemen van bepaalde voorwerpen en groepen, behoorende tot de in het Princessehof bewaarde verzamelingen, schoten echter veelal tijd en werkkrachten te kort.

Vrijwillige medewerking van personen, die, van een of ander onderdeel der verzamelingen voldoende kennis dragend, eenigen vrijen tijd daarvoor beschikbaar zouden willen stellen, zou zeer op prijs worden gesteld.

De Conservator,
NANNE OTTEMA.

